

Naturrisikoutvalget
finn.kateras@kld.dep.no.

Vår dato:

04.04.2023

NHO Reiseliv – innspill til Naturrisikoutvalget

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med over 3 800 medlemsbedrifter. Vi er tilknyttet Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) som er den største interesseorganisasjonen i Norge, og vi arbeider for å sikre våre medlemmer arbeidsvilkår og utviklingsmuligheter som styrker reiselivsnæringen, slik at man legger best mulig til rette for økt lønnsomhet og sunn vekst for våre medlemmer. Vi takker for muligheten til å komme med innspill til Naturrisikoutvalget.

Særlig relevant for NHO Reiseliv i Naturrisikoutvalgets mandat er følgende to punkter:

- Vurdere hvordan norske næringer og sektorer er berørt av fysisk naturrisiko, altså nasjonalt og globalt tap av natur og naturmangfold, med hovedvekt på fysiske endringer som kan utgjøre de viktigste risikofaktorene.
- Vurdere hvordan norske næringer og sektorer vil bli berørt av antatte og mulige innstramminger i rammevilkår gjennom endringer i den globale, europeiske og nasjonale naturmangfoldpolitikken, med hovedvekt på endringer som kan utgjøre de største risikofaktorene.

Reiseliv er Norges 5. største eksportnæring, med 60 mrd NOK i eksportinntekter i toppåret 2019. Norske reiselivsbedrifter er helt avhengig av natur, og særlig uberørt natur for å opprettholde og øke sin eksport. Norge har en sterk posisjon internasjonalt som et reisemål med storslått og uberørt natur. Innovasjons Norges reiselivsstrategi fra mai 2021 beskriver dette på en god måte:

Vår attraktivitet som reisemål er særlig knyttet til majestetiske landskap, ikoniske utsiktspunkt, vandre- og fiskemuligheter, gode forhold for ski- og vinteraktiviteter, samt fenomener som midnattssol og nordlys. Norge har også en høy score på en internasjonal ranking av nasjoner som leverer på opplevelsesturisme (adventure tourism). Allemannsretten og vår friluftslivstradisjon er vevd inn i dette bildet. Det skaper i seg selv interesse internasjonalt, samtidig som det er en sterk driver for nordmenns reiser i eget land. Det understreker behovet for å ha håndteringsevne og regimer for god besøksforvaltning, der de besøkende møter vår natur.

Intakt natur må tillegges stor vekt i beslutninger som innebærer inngrep. Med økt global oppmerksomhet på intakt natur, klimagassutslipp og annen forurensing, etterspør et økende antall reisende de reisemålene som kan by på renhet og effektivt vern av kulturminner og natur. Reiselivet ser ivaretagelsen av kulturlandskap og det biologiske mangfoldet som svært viktig for det norske reiselivsproduktet. Der en helhetlig forvaltning av landskap, naturmangfold og skogområder er viktig for videreføring av norsk natur. Og for å hindre gjengroing.

Reiselivsnæringen både lokalt og nasjonalt må være fast høringsinstans ved utbyggingssaker som medfører inngrep i naturen. Stat og kommune må i fellesskap vedta eventuelle forvaltningsplaner for norsk natur, etter høringer med reiselivsnæringen lokalt og nasjonalt som en viktig høringspart. Det er viktig at nasjonale reiselivsorganisasjoner involveres i utarbeidelsen av forvaltningsplanene.

En undersøkelse som Innovasjon Norge gjorde blant nordmenn i september 2021, viser et generasjonsskifte der de unge er i større grad opptatt av å handle lokalt, fly mindre, reise mer i Norge og velge selskaper som gjør en innsats for miljøet. De sier også at de har større betalingsvilje for reiser med klimakompensasjon. Det er kvinner som er mest opptatt av bærekraft og de oppgir også en større betalingsvilje for miljøvennlig forbruk. Bærekraft er altså et konkurransefortrinn og det kan være lønnsomt å profilere seg som en tilbyder av noe som blir etterspurt av et stadig større marked.

Produksjon av fornybar energi er naturligvis en del av svaret på det grønne skiftet. Kraftutbygging, både vannkraft og vindkraft, er industri som bygges ut og som ofte berører områder som nordmenn og utlendinger gjerne besøker. Dette påvirker igjen både den visuelle opplevelsen av naturen, enten det gjelder bortfall av fossefall, anleggsveier eller vindmøller i en ellers uberørt horisont. I tillegg kan dette medføre endringer i økosystemet nær inngrepet. Vindkraft er industri, og skal plasseres i områder som er egnet for industri og regulert til industriutbygging. Den skal ikke ødelegge for de som skal nyte norsk natur og norske opplevelser i generasjoner fremover, eller grunnlag for at det fortsatt finnes bærekraftige og sterke lokalsamfunn over hele landet. Følgende momenter er viktige for NHO Reiseliv når vindkraft-konsesjoner skal behandles:

- Betydning for reiseliv og opplevelsesnæringen må tillegges langt større vekt enn i dag. Et eksempel på manglende vektlegging de siste årene er beslutningen om å legge vindkraft ved innseglingen til Sognefjorden, Norges viktigste turistfjord (Dalsbotnfjellet), som viser at reiselivets interesser langt på vei ignoreres.
- Natur- og friluftsverdier må prioriteres. Når det gis vindkraft-konsesjon i store myrområder som er viktige karbonlager med svært rikt plante- og dyreliv – er det åpenbart at karbonbinding og naturmangfold vektes for lavt.

- Utbygging på bakgrunn av for lite oppdatert kunnskap og lav prioritering av arts mangfold er skadelig for både natur og natur mangfold.
- Lokalsamfunn, reiselivs- og friluftslivsinteresser må i mye større grad vektlegges, tidsfristene for gitte vindkraftkonsesjoner må strammes kraftig inn, og konsesjonsvilkårene må overholdes.

Klimaendringene vil jo også endre både de lokale økosystemene og til dels også landskapet, med økt erosjon, minking og tap av isbreer, økt rasfare forbundet med ekstremvær m.m. I den grad man får tap av arter og dette igjen fører til store endringer i øko-systemene som endrer naturlandskapet og fjerner mulighetene til å oppleve landskap og observasjon av dyr, vil det kunne forringe reiseproduktet til besøkende og det vanlige friluftslivet til lokalbefolkningen.

Til slutt en generell kommentar om forvaltning. Det er grunn til å påpeke at i stedet for forbud mot eller innskrenkninger av organisert ferdsel i ulike områder, er god dialog med bedrifter som driver med organisert ferdsel et virkemiddel som forvaltningen bør benytte seg av. Dette vil legge grunnlaget for mer styring og kontroll i sårbare områder og vil kunne styrke forvaltningen av områdene.

Med vennlig hilsen

Kristin Krohn Devold
Adm.dir. NHO Reiseliv

Ole Michael Bjørndal
Fagdirektør næringspolitikk